

פרשת ויקהל תשפה – נשמת השבת לפי תורת הסוד

1. שמות לה: ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם: אלה הדברים אשר צווה ה' לעשת אתם: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש... ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל ... קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' - **רש"י:** הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן [אף שהשבת נאמרה כבר פעמים רבות], לומר שאינו דוחה את השבת.

שבת מט,ב: אבות מלאכות [בשבת] ארבעים חסר אחת [שהעובר על כל אחת לוקה] ... כנגד מי? כנגד עבודות המשכן ... הם זרעו ואתם לא תזרעו, הם קצרו ואתם לא תקצרו, הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד.

2. שמות לא,ג: ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו - **רש"י:** 'ואתה', אע"פ שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת. 'אך את שבתתי תשמרו' - אף שתהיו רדופין וזריזין בזריזות המלאכה, שבת אל תדחה מפניה, כל 'אכין' ו'רקין' מיעוטין הן.

ספר חסידים תקסח: האב שמצוה לבנו מעשים, מה שחפץ שיעשה תחלה יאמר לו באחרונה. שהרי מלאכת המשכן נאמרה למשה תחלה ושמירת שבת באחרונה ומשה הקדים לצוות את השבת תחלה.

כלי יקר: השבת אין בו כי אם כבוד השם יתברך, להורות כי הוא יתברך חידש עולמו, והמשכן מורה כולו על כבוד ישראל, שוויתר להם הקב"ה על עוון העגל והשרה שכינתו בתוכם. הקב"ה חס ביותר על כבודם של ישראל ועל כן הקדים המשכן ... ואילו משה חשב שלכבוד השם יתברך ראוי להקדים השבת המורה על כבודו ית' ואח"כ המשכן המורה על כבודם של ישראל.

תוכן מליקוטי שיחות כו/256 ואילך: ישראל היו רדופים וזריזים בהקמת המשכן, להיות לכפרה על חטא העגל ולכן 'הקדים להם אזהרת שבת', כדיוק לשון רש"י, ומכך יקבלו תוספת הזהרה למעלת השבת, שהרי עיקר ההקלה היא בשביל המשכן ומדוע מקדים השבת? מכך ילמדו על מעלתה. אבל משה שלא חטא בעגל, לא נצרך לתוספת הבהרה זו והספיקה לו הזכרת השבת בסוף מעשה המשכן.

3. אלשיך: למה מלאכת המשכן לא תדחה שבת כמעשה הקרבנות, תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן?

בראשית ב: ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי. **שמות כ** (עשרת הדברות): **וינח ביום השביעי: שמות לא** (פרשת כי תשא): וביום השביעי שבת וינפש - **רש"י:** כל לשון נופש הוא לשון נפש, **שמישיב נפשו ונשמתו בהירגעו מטורח מלאכה.**
מכילתא יתרו: וכי יש לפניו יגיעה?! והלא נאמר 'לא ייעף ולא ייגע' ואומר 'נותן ליעף כח', ואומר: 'בדבר ה' שמים נעשו' [היינו שכל הבריאה נוצרה בדיבור קל של עשרה מאמרות] ומה תלמוד לומר 'וינח?' אלא הכתיב על עצמו לשון מנוחה [להשביע את האוזן]... והרי קל וחומר: מי שאין לפניו יגיעה, הכתיב על עצמו שברא עולמו בששה ונח בשביעי, אדם שנאמר בו 'לעמל יולד' על אחת כמה וכמה.

מלבי"ם ריש פרשתנו: גדר 'מלאכה' [שאמרה התורה] 'לא תעשו מלאכה' ולא אמרה 'לא תעשו עבודה' [הוא העסק בדבר שיש בו אומנות ומשנה איזה חומר מן הדברים שבעולם לעשות בו חידוש ותיקון, לאפוקי מעשה הדיוט ופעולה שאין משנה בו דבר כמו טעינת משאות כבודות בביתו].

4. ליקוטי תורה מב,ג: כמו אדם שעשה איזה מלאכה, כמו שכותב איזה שכל, צריך שכלו לירד עד שיתלבש במידות ומחשבה, ואחר כך יורדים כולם ומתלבשים בכח המעשה [צמצום וירידה גדולה]. אולם כשנח ממלאכתו, חוזרים כל הכוחות ומתעלים ונכללים בכח השכל ובעצמות הנפש כו' [ומתחדשים]. כך עד"מ ששת ימים עשה ה', היינו ירידת החכמה והמידות על ידי כמה צמצומים להתלבש בעשרה מאמרות, ולכן נזכר הכל שם 'אלקים' במעשה בראשית, שהוא בחינת צמצומים, אבל בשבת כתיב 'ויכל אלקים' היינו שכלו ופסקו הצמצומים ועולה ונכלל בשם הוי' [בחינת גילוי אלוקות]. וכמו עד"מ הנ"ל עלית השכל והמדות לאחר שנשפלו וחוזרים ומתעלים לשורשם.

מדרש בראשית: ומה נברא לאחר ששבת [שנאמר 'ויכל ביום השביעי']? שאנן ונחת, שלוה והשקט.

ספר השיחות תש"א/53: פעם היה בעל בית חסידי במצב שונה לגמרי בשבת: הנחת רוח, השלוה, לא מיהרו. לפני התפלה שמעו מאמר חסידות, אחר כך התפללו בכוונה, כל אחד לפי ערכו, אבל לא מיהרו לרוץ הביתה אל הקוגל. אכן מצווה לענג את השבת באכילה ושתייה וכסות נקיה, אבל לא זה העיקר ולא אמרו די בזה. היום - השבת איננה חול, אבל איפה קידוש השבת?